

การปฏิรูปการบริหารงบประมาณสถาบันการอาชีวศึกษา

นิยม ศรีวิเศษ

นายกสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4

รัฐบาลได้กำหนดโมเดลประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม สามารถแข่งขันในระดับสากลได้ ดังนั้นประชาชนทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมเท่าเทียมและมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าถึงการศึกษาในทุกระดับ ยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ ดังนั้นการพัฒนากำลังคนต้องให้สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 ใน 4 มิติ คือ 1) เป็นคนไทยที่มีความรู้ 2) เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ 3) เป็นคนไทยที่มีอัตลักษณ์ความเป็นไทย และ 4) เป็นคนไทยที่สอดคล้องกับการเข้าสู่โลกยุคดิจิทัล ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนประเทศสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือ ประเทศมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

“ประเทศไทย 4.0” โมเดลใหม่ของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทยที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” (Value-Based Economy) เพื่อก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง เมื่อบริบททางเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมการผลิตต้องปรับตัว เพื่อให้ธุรกิจอุตสาหกรรมสามารถเติบโตท่ามกลางบริบทใหม่ทางเศรษฐกิจได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

สำหรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อก้าวสู่การเป็น “ประเทศไทย 4.0” นั้น จะต้องเปลี่ยนจากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ขณะเดียวกันยังต้องเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่า (Value Added) ไปสู่การสร้างมูลค่า (High Value) หรือการสร้างผลิตภัณธ์ (Productivity) นั่นเอง

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนโครงสร้างเศรษฐกิจแบบใหม่ดังกล่าว ต้องเติมเต็มด้วยวิทยาการความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา โดยมุ่งเน้น 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้

วิจัยและพัฒนา โดยมุ่งเน้น 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio-Tech)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness & Bio-Med)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกล ที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics)

กลุ่มที่ 4 กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อการทำงานของอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, Internet of Things, Artificial Intelligence & Embedded Technology)

กลุ่มที่ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services)

โดยทั้ง 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ “10 อุตสาหกรรมแห่งอนาคต” หรือ S-Curve และ New S-Curve

ที่มา : <https://www.mmthailand.com/>โมเดล-ประเทศไทย 4.0

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 4.0” นั้น จะต้องเริ่มจากสร้างความเข้มแข็งจากภายใน คือ การยกระดับนวัตกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ประกอบการ ชุมชน และเครือข่ายในทุกภาคส่วนของประเทศ เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเข้มแข็งแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือ การเชื่อมโยงกับภายนอก ทั้งในรูปแบบภูมิภาค เช่น กลุ่มประเทศอาเซียน และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกต่อไป ทั้งนี้ เป้าหมายการขับเคลื่อน “ประเทศไทย 4.0” คือ การก้าวไปสู่การเป็น “ประเทศที่มีรายได้สูง” ด้วยนวัตกรรมที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ซึ่งหากประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนไปได้จริง จะทำให้ภาพรวมเศรษฐกิจไทยหลุดพ้นจาก

กับต่างประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และสามารถลดการพึ่งพาต่างชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำต่างๆ เป็นการสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

ที่มา : <https://www.admissionpremium.com/content/1377>

ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” ก็จะต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” และเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วย

- ภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
- ภาคเกษตรเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยี หรือ Smart Farming โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ
- เปลี่ยนจาก SMEs แบบเดิมไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง
- เปลี่ยนจากรูปแบบบริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง
- เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง

สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่จะต้องนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล ในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะวิชาชีพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในระดับ ปวช., ปวส. และระดับปริญญาตรี และสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

งบประมาณเป็นปัจจัยการบริหารที่สำคัญปัจจัยหนึ่งต่อการพัฒนากำลังคนดังกล่าว สำนักงานงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารงบประมาณของสถาบันการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถาบันและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงบประมาณของสถาบันฯ พอสรุปได้ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา (แผนงบประมาณ และค่าของงบประมาณ) ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาถูกสำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา ให้ส่งแผนพัฒนาไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยตรง ไม่ต้องผ่านสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งขัดกับบทบัญญัติตามมาตรา 25(1) แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ที่บัญญัติว่า สภาสถาบันเป็นผู้อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพของสถาบัน ถึงแม้ว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา จะส่งการผ่านสถาบันการอาชีวศึกษา แต่ในทางปฏิบัติวิทยาลัยในสังกัดยังไม่ผ่านสถาบันฯ และขอความเห็นชอบต่อสภาสถาบันการอาชีวศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณให้แก่วิทยาลัยในสังกัดสถาบันฯ ยังไม่ตรงกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของวิทยาลัย ทั้งในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ เงินรายหัวไม่ตรงตามความเป็นจริง และงบประมาณด้านบุคคลไม่เพียงพอ ทำให้ขาดครู อาจารย์ ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี และในการโอนงบประมาณให้แก่วิทยาลัยล่าช้า ไม่ทันแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

3. การตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของวิทยาลัย สังกัดสถาบันเป็นไปอย่างยาก ทั้งนี้จะเกิดจากการจัดสรรและโอนเงิน การสั่งการใดๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่ดำเนินการผ่านสถาบัน ทำให้สถาบันไม่ทราบรายละเอียดงบประมาณ จึงทำให้สถาบันไม่สามารถจัดทำแผนการตรวจสอบและประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การดำเนินการตามมาตรา 20 และ 25(13) แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 สถาบันยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การบริหารการเงินและทรัพย์สินของสถาบันไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ทั้งนี้จะเกิดจากบุคลากรในสถาบันยังขาดความรู้ และแนวทางในการดำเนินการ

แนวทางการปฏิรูปการบริหารงบประมาณของสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจตรงกันก่อนว่าวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นวิทยาลัยที่เกิดขึ้นใหม่ตามโครงสร้างที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการใดๆ จึงอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถาบันในฐานะผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 27 สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษาจะต้องประสานงานหรือสั่งการใดๆ ผ่านผู้อำนวยการสถาบันเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้การบริหารงบประมาณสถาบันมีประสิทธิภาพ จึงขอเสนอแนะแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. ให้สถาบันการอาชีวศึกษาทุกสถาบันเป็นผู้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาและจัดทำคำของบประมาณตามมาตรา 25(1) (พรบ.การอาชีวศึกษา 2551) โดยให้วิทยาลัยในสังกัดจัดทำแผนพัฒนาเสนอผ่านสถาบัน และสถาบันแต่งตั้งคณะทำงานจากตัวแทนวิทยาลัยในสังกัดมาร่วมหลอมรวมเป็นแผนพัฒนาของสถาบัน เสนอสภาสถาบันให้ความเห็นชอบเพื่อนำเสนอ สอศ. ต่อไป และ สอศ.จะต้องให้คณะผู้อำนวยการสถาบันร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลชี้แจงคำของบประมาณในขั้นตอนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของ สอศ. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบวิธีการงบประมาณ

2. การจัดสรรงบประมาณ ควรพิจารณาจัดสรรแต่ละหมวดตามลำดับความสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาของสถาบันส่วนการโอนงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรแจ้งผ่านสถาบันเพื่อที่จะดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายงบประมาณร่วมกับวิทยาลัยในสังกัด จึงจะทำให้สถาบันดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การดำเนินการบริหารจัดการรายได้ตามมาตรา 20,21,22 และมาตรา 25(1) แห่ง พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถาบันและผู้อำนวยการวิทยาลัย จะต้องร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐ และเอกชนโดยมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาการอาชีวศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย 4.0 ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น โดยจะต้องดำเนินการดังนี้

3.1 กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสถาบัน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถาบันเป็นประธาน ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการหน่วยงานในสังกัดสถาบัน และบุคคลอื่นๆ ตามความเหมาะสมเป็นกรรมการ มีรองผู้อำนวยการ 1 คนเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อจะได้มีการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเป็นกิจจะลักษณะ

และมีหน้าที่ในการออกหลักเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน กำหนดกิจกรรม โครงการต่างๆ ในการพัฒนาสถาบัน วิทยาลัยในทุกๆ ด้าน เสนอสภาสถาบันให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการนั้นๆ และจะต้องดำเนินการออกระเบียบหรือ ข้อบังคับอย่างน้อย 2 ระเบียบ ดังนี้

3.1.1 ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณของสถาบัน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ จัดทำแผนพัฒนาและคำขอตั้งงบประมาณ แผนการใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล

3.1.2 ข้อบังคับว่าด้วยการจัดการรายได้และทรัพย์สินของสถาบัน เพื่อเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ของสถาบัน ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551

3.2 จัดประชุมอบรมเพื่อสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับแนวทางจัดหาและจัดการรายได้จากทรัพย์สินของ วิทยาลัยสังกัดสถาบัน

ดังนั้นการปฏิรูปการบริหารงบประมาณสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาการอาชีวศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” สำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษาจะต้องกระจายอำนาจการบริหารไปสู่สถาบันการอาชีวศึกษาอย่างเต็มรูปแบบเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561.
อุบลราชธานี : 2560.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา , ศูนย์ประสานงานสถาบัน ; โครงการพัฒนามาตรฐานกำลังคน อาชีวศึกษา ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม (Innovative Technology) ให้พร้อมก้าวสู่ THAILAND 4.0, เอกสาร แจกที่ประชุมนายกสภาสถาบันการอาชีวศึกษา, 2561.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, รูปแบบจัดสรรงบประมาณโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและประสิทธิภาพ กรณีศึกษาจากประเทศออสเตรเลีย,2543.